

УДК 343.35

DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2022.17.31>

Арсентьев Д.С.

здобувач

Донецького державного університету внутрішніх справ

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК СУБ'ЄКТУ ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

Постановка проблеми. Визначення особливостей суб'єкту та суб'єктивних ознак будь-якого кримінального правопорушення є обов'язковим як з точки зору традиційного доктринального підходу до надання кримінально-правової характеристики суспільно небезпечному діянню, так і з огляду на необхідність правильної кваліфікації кримінального правопорушення. Особливо, це стосується діянь, в яких окремі елементи суб'єктивної сторони є обов'язковими та визначені в диспозиції статті. Наразі в кримінально-правовій доктрині вже сформовано єдине бачення ознак загального та спеціального суб'єкта, що відображено і у кримінальному законодавстві. У поодиноких випадках, вченими актуалізувалось питання можливості віднесення до суб'єкту протиправного діяння юридичних осіб, однак такий підхід піддається аргументованій критиці, що зумовлено його невідповідністю принципам кримінального права взагалі та інститутів кримінальної відповідальності та покарання зокрема. Так, традиційно, ознаки суб'єкта кримінального правопорушення визначені в ст. 18 Кримінального кодексу України (далі – КК України): фізична осудна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці, з якого відповідно до норм кримінального законодавства може наставати кримінальна відповідальність. В цій же нормі є припис, в якому визначено ознаки спеціального суб'єкта та службових осіб. Водночас, не дивлячись на наявність, формально, чіткого підходу, в теорії та на практиці виникають дискусії з приводу окремих оціночних понять.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі аспекти ознак суб'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України розглядалися у працях таких учених як О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, Є.О. Письменський, В.Б. Харченко та ін. Водночас, низка проблем залишились вирішеними не у повній мірі, що зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Метою статті є аналіз та узагальнення теоретико-прикладних підходів до визначення ознак суб'єкту складу зловживання владою або службовим становищем.

Викладення основного матеріалу. Є.Л. Стрельцов вказує, що в цілому ознаки спеціального суб'єкта можуть бути закріплені в основному складі злочину, без наявності якого цей склад злочину взагалі відсутній. Такі ознаки, можуть бути закріплені в якості кваліфікуючих ознак відповідного злочину. Вони можуть виступати в якості обставин, які пом'якшують або посилюють покарання та ін. Такі достатньо відомі підходи до визначення поняття та ознак спеціального суб'єкта, які ми користуємось. Безумовно кожна категорія спеціального суб'єкта має свої відмінності та заслуговує окремого аналізу. Якщо брати таку категорію, як посадовці або службові особи, то потрібно сказати, що верхньою межею їх посад, традиційно вважався, так званий, середній рівень. І коли в останні роки почала «порушуватися» така межа, це почало викликати певні складнощі в їх політико-правовому тлумаченні. Потрібно сказати, що порушення цими особами правових норм мають різний характер та різні напрями. В усякому разі, такі

приклади в останній час набувають значних показників, що дозволяє вже казати про певні тенденції, які там існують, що в свою чергу дозволяє казати про необхідну репрезентативність такої статистики [1]. Варто також зауважити на тому, що в умовах нестабільної політико-економічної ситуації все частіше починає змінюватись підхід до визначення функціональних обов'язків окремих посадових осіб. Зміна кола повноважень призводить до виникнення розбіжностей в положеннях низки нормативно-правових актів, що часто має наслідком унеможливлення притягнення до кримінальної відповідальності окремих категорій службових осіб за вчинення кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності у сфері надання публічних послуг взагалі та зловживання владою або службовим становищем зокрема.

Так, зловживання владою або службовим становищем, кримінальна відповідальність за яке передбачено ст. 364 КК України, відноситься до так званих «корупційних кримінальних правопорушень». В примітці до ст. 45 КК України вказано, що корупційними кримінальними правопорушеннями відповідно до національного кримінального законодавства вважаються кримінальні правопорушення, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також кримінальні правопорушення, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368–369-2 КК України. Кримінальними правопорушеннями, пов'язаними із корупцією, відповідно до КК України вважаються кримінальні правопорушення, передбачені статтями 366-2, 366-3 КК України [2]. В примітці до ст. 364 КК України є безпосередня вказівка на осіб, які можуть вчинити таке кримінальне правопорушення – особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах держав-

ної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом. Для цілей статей 364, 368, 368⁵, 369 цього Кодексу до державних та комунальних підприємств прирівнюються юридичні особи, у статутному фонді яких відповідно державна чи комунальна частка перевищує 50 відсотків або становить величину, що забезпечує державі чи територіальній громаді право вирішального впливу на господарську діяльність такого підприємства. Службовими особами також визнаються посадові особи іноземних держав (особи, які обіймають посади в законодавчому, виконавчому або судовому органі іноземної держави, у тому числі присяжні засідателі, інші особи, які здійснюють функції держави для іноземної держави, зокрема для державного органу або державного підприємства), а також іноземні третейські судді, особи, уповноважені вирішувати цивільні, комерційні або трудові спори в іноземних державах у порядку, альтернативному судовому, посадові особи міжнародних організацій (працівники міжнародної організації чи будь-які інші особи, уповноважені такою організацією діяти від її імені), члени міжнародних парламентських асамблей, учасником яких є Україна, та судді і посадові особи міжнародних судів [2]. Суб'єкти корупційних кримінальних правопорушень також передбачені в ст. 3 Закону України від 14.10.2014 № 1700-VII «Про запобігання корупції». Отже, виходячи із наявності вказівки на обмежене коло осіб, які можуть вчинити зловживання владою або службовим становищем, суб'єкт криміналь-

ного правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України є спеціальним. Виходячи із положень Загальної частини кримінального законодавства, зокрема – ст. 18 КК України, спеціальний суб'єкт окрім ознак, передбачені в ч. 1 ст. 18 КК України має додаткові елементи, які, здебільшого, свідчать про наявність підвищеного ступеню суспільної небезпечності.

В ст. 364 КК України законодавцем визначено тісний взаємозв'язок між вчинюваним діянням, яким є зловживання владою або службовим становищем, а також використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби та завданням істотної шкоди сукупності певних благ. За допомоги такої кореляції в законодавстві визначено підвищений ступінь суспільної небезпеки такого діяння, який зумовлюється тим, що останнє вчиняється особою, яка, фактично, є носієм прав та обов'язків, які повинні забезпечувати певну групу суспільних відносин, а не здійснювати деструктивний вплив на них. Ступінь суспільної небезпеки також зумовлений і наявністю факторів, які сприяють вчиненню кримінального правопорушення як у зв'язку із наявністю необхідних знань та вмінь, так і через внутрішні взаємозв'язки кримінального правопорушника із іншими особами, які можуть спростити реалізацію кримінально протиправного умислу.

Проте, необхідно зауважити, що протягом останніх десяти років як кримінальне законодавство, так і окремі законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти зазнавали певних змін в частині визначення сутності та змісту феномену корупції та всіх пов'язаних із ним суспільно небезпечних діянь. Так, зокрема, ст. 364 КК України піддавалась редакції з 2008 року: перші зміни стосувались зменшення обсягу санкцій статті (Закон України від 15.04.2008 № 270-VI «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності»); було змінено зміст норми, зокрема – доповнено частиною, яка передба-

чала кримінальну відповідальність за діяння вчинене представником правоохоронного органу (Закон України від 07.04.2011 № 3207-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення, у 2014 році цю частину було виключено); посилено санкції, зокрема – передбачено як додатковий вид покарання конфіскацію (Закон України від 18.04.2013 № 222-VII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України»); уточнено мету: в абзаці першому частини першої слова «з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах або в інтересах третіх осіб» замінено словами «з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи» (Закон України від 21.02.2014 № 746-VII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо імплементації до національного законодавства положень статті 19 Конвенції ООН проти корупції»); уточнено поняття та ознаки істотної шкоди (Закон України від 13.05.2014 № 1261-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України») тощо. Водночас, більшість із наведених змін стосувалась, здебільшого, визначення меж кримінальної відповідальності та покарання, та лише один раз – суб'єктів, які можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності за зловживання владою або службовим становищем, проте така законодавча ініціатива не увінчалася успіхом.

Хоча під час кваліфікації кримінального правопорушення та обрання межі покарання і враховуються виключно положення національного кримінального законодавства, в якому чітко визначено перелік осіб, які

можуть вважатись суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України, такі недоліки у понятійно-категоріальному забезпеченні антикорупційної політики може мати низку ризиків, найнебезпечнішими із яких є інтенсифікація корупційних загроз.

Крім того, по-різному вирішуються питання про те, чи можливе виконання функцій представника влади за спеціальним повноваженням; що потрібно розуміти під тимчасовим виконанням вказаних у ч. 3 ст. 18 КК України функцій та обов'язків; про співвідношення понять «функції» та «обов'язки». При встановленні службової особи як суб'єкта злочину необхідно розрізнити службові функції і професійні обов'язки. Для притягнення службової особи до кримінальної відповідальності за вчинення корупційного злочину необхідно чітко й однозначно вказати у процесуальних документах, до якої категорії службових осіб відноситься особа у зв'язку із вчиненнями нею діями, оскільки обіймання особою певної (конкретної) посади може бути пов'язане із виконанням нею як функцій представника влади, так і організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків [3]. Водночас, необхідно зауважити, що під час формування офіційної статистичної звітності (Офіс Генерального прокурора) суб'єкти кримінальних правопорушень, передбачених ст. 364 КК України диференціюються відповідно до Закону України від 10.12.2015 № 889-VIII «Про державну службу». Так, у 2018 році всього було встановлено 116 осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, передбачене ст. 364 КК України, із них всього 12 державних службовців, 6 – категорії В; 21 – посадові особи місцевого самоврядування, 17 осіб – 5-7 категорії; у 2019 році всього встановлено 104 особи, із них 11 державних службовців, 3 – категорії В; 16 посадових осіб місцевого самоврядування, 11 осіб – 5-7 категорії; у 2020 році всього 82 особи, із них 4 представника Державної митної служби, 3 – інших органів державної

влади; у 2021 році всього – 127 осіб, із них 18 державних службовців, 4 – категорії А, 8 – категорії Б, 6 – 1-7 категорії; 15 – посадові особи місцевого самоврядування: 9 – 4 категорії, 6 – 5-7 категорії.

Відповідно до наведеного вище законодавчого акту, до категорій «Б» та «В» державної служби віднесено: категорія «Б»: керівників та заступників керівників державних органів, юрисдикція яких поширюється на територію Автономної Республіки Крим, однієї або кількох областей, міст Києва і Севастополя, одного або кількох районів, районів у містах, міст обласного значення; керівників державної служби у державних органах, юрисдикція яких поширюється на територію Автономної Республіки Крим, однієї або кількох областей, міст Києва і Севастополя, одного або кількох районів, районів у містах, міст обласного значення; керівників та заступників керівників структурних підрозділів державних органів незалежно від рівня юрисдикції таких державних органів; 3) категорія «В» – інші посади державної служби, не віднесені до категорій «А» і «Б» [4]. Варто зауважити, що перелік категорій посад державної служби є більш лаконічним відносно посад в органах місцевого самоврядування. Водночас, існують непоодинокі випадки вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України службовими особами приватних акціонерних товариств, зокрема розповсюдженим також є сукупність зловживання владою або службовим становищем із іншими суспільно небезпечними діями, якими забезпечується реалізація кримінально протиправного умислу на вчинення діяння, передбаченого ст. 364 КК України.

Отже, не дивлячись на доволі масштабну національну та міжнародну судову практику, низка проблем, пов'язаних із кваліфікацією зловживання владою або службовим становищем залишається невирішеною. Зокрема, це також стосується як розмежування випадків, коли аналогічні наведеному діяння кваліфікуються як службове підроблення та тих,

коли кваліфікація відбувається за сукупністю діянь. Окремі кваліфікаційні проблеми зумовлені також сферою повноважень осіб, які, відповідно до примітки до ст. 364 КК України можуть відноситись до суб'єктів зловживання владою або службовим становищем. Підґрунтя для цього створює обсяг дискреції.

Так, з огляду на певні гучні справи проти осіб з апарату держави (голів та заступників голів центральних органів виконавчої влади, незалежних колегіальних органів, керівників державних підприємств та установ) навіть Верховний Суд звернувся до теми визначення меж дискреційних повноважень суб'єкта владних повноважень. Так, 11.04.2018 було оприлюднено «Науковий висновок щодо меж дискреційного повноваження суб'єкта владних повноважень та судового контролю за його реалізацією». В ньому резюмується, що дискреційне повноваження може полягати у виборі діяти чи бездіяти. Якщо діяти – у виборі варіанта рішення чи дії серед варіантів, що прямо або опосередковано закріплені в законі. Важливою ознакою такого вибору є те, що він здійснюється без необхідності узгодження з кимось обраного варіанта. Також зазначається, що дискреційне повноваження надається шляхом його закріплення в оцінчному понятті, відносно визначеній нормі, альтернативній нормі, нормі із невизначеною гіпотезою. Для окреслення дискреційного повноваження законодавець використовує, зокрема, слова «може», «має право», «за власної ініціативи», «дбає», «забезпечує», «веде діяльність», «встановлює», «визначає», «на свій розсуд». Однак наявність такого терміна в законі не свідчить автоматично про наділення суб'єкта владних повноважень дискреційним повноваженням. Він є приводом для докладного аналізу закону на предмет того, що відповідне повноваження є дійсно дискреційним [5]. Наведене дає змогу констатувати, що *відмінною ознакою суб'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України є наявність дискреції, достатньої для спроможності отримати неправо-*

мірну вигоду за виконання/невиконання певних повноважень, визначених обсягом, який передбачає його посада в інтересах третіх осіб.

Далі ВС зауважує, що при реалізації дискреційного повноваження суб'єкт владних повноважень зобов'язаний поважати основоположні права особи й дотримуватися: конституційних принципів; принципів реалізації відповідної владної управлінської функції; принципів здійснення дискреційних повноважень; змісту публічного інтересу; положень власної компетенції; вказівок, викладених в інтерпретаційних актах; фахових правил, закріплених у нормативних актах; адміністративної практики; судової практики; процедурних вимог. Отже, при розслідуванні справ, порушених за ст.364 КК, органи досудового слідства обов'язково повинні з'ясувати обсяг повноважень особи, її компетенцію, встановлювати, чи мала особа вчинити в інший спосіб, ніж вчинила, чи були такі дії чи рішення незаконними та який саме закон чи підзаконний акт порушено. Тобто за наявності в службової особи певної свободи вибору при прийнятті рішення чи вчиненні дій, які належать до її компетенції, що прямо чи опосередковано закріплено в нормативному акті, а також якщо розслідувана дія чи рішення не виходить за межі такої дискреції, притягнення такого суб'єкта до кримінальної відповідальності за зловживання владою або службовим становищем виключається [5]. В цьому контексті необхідно зауважити, що основною проблемою у встановленні ознак суб'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України є неврахування обсягу його повноважень, які можуть або були використані для досягнення мети, яка полягає в отриманні неправомірної вигоди. Диспозиція ч. 1 ст. 364 КК України має вказівку на те, що така особа намагається досягти такої мети шляхом «умисного використання службового становища всупереч інтересам служби». Отже, межі повноважень такої особи мають бути достатні для вчиненні

такого протиправного діяння, а отримання неправомірної вигоди повинно бути безпосередньо пов'язано із реалізацією цією особою повноважень в межах обсягу, передбаченого її посадою.

В Конвенції ООН проти корупції зазначено, що кожна Держава-учасниця розглядає можливість вжиття таких законодавчих та інших заходів, які можуть бути необхідними для визнання злочином умисного зловживання службовими повноваженнями або службовим становищем, тобто здійснення будь-якої дії чи утримання від здійснення дій, що є порушенням законодавства, державною посадовою особою під час виконання своїх функцій з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи [6]. Верховний Суд на засіданні Судової палати у кримінальних справах 23 січня 2014 року, розглядаючи справу № 5-48кс13, висловився щодо відмінності між розтратою чужого майна шляхом зловживання службовим становищем (стаття 191 КК) і зловживанням службовим становищем, вчиненим в інтересах третіх осіб із заподіянням істотної шкоди або тяжких наслідків юридичній особі (стаття 364 КК). При розгляді цієї справи Верховний Суд зазначив, що основні відмінності (між зазначеними діяннями) полягають у тому, що службова особа при скоєнні злочину, передбаченого статтею 364 КК, зловживаючи своїм службовим становищем, заподіює майнову шкоду власнику при відсутності хоча б однієї ознаки розкрадання чужого майна, в тому числі в формі розтрати шляхом зловживання службовим становищем, зокрема за відсутності безоплатності (коли здійснюється оплатна реалізація майна, в тому числі в певних випадках за зниженими цінами), безповоротності вилучення (коли майно не витрачено та існує можливість його повернення або коли має місце його тимчасове запозичення) тощо. Неотримання службовою особою особисто вигоди при тому, що таку вигоду отримують треті особи, на користь яких перераховані кошти, не виклю-

чає наявності в її діях ознак розтрати чужого майна шляхом зловживання службовим становищем, оскільки попри те, що майно безоплатно обертається на користь третіх осіб, водночас реалізується корисливий інтерес особи, яка, зловживаючи службовим становищем, вчинила дії з перерахування коштів [7]. Таким чином, відмежування відбувається як за обсягом владних та службових повноважень таких осіб, так і за метою вчинення службового кримінального правопорушення. Отже, суб'єкт кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України, у певній мірі, не потребує уточнення, водночас, це не стосується окремих його ознак. Для удосконалення реалізації кримінально-правової політики у сфері протидії корупції необхідно привести до єдиного зразку положення нормативно-правових актів, в яких надається тлумачення понятійно-категоріального апарату кримінальних правопорушень, пов'язаних із корупцією. Окрема увага має бути приділена встановленню додаткових ознак таких суб'єктів та чітке визначення меж їх дискреції.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дозволило підсумувати, що суб'єкт кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України є спеціальним (службова особа), вік відповідальності – 16 років. Відмінною ознакою суб'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України є наявність дискреції, достатньої для спроможності отримати неправомірну вигоду за виконання/невиконання певних повноважень, визначених обсягом, який передбачає його посада в інтересах третіх осіб. В ст. 364 КК України законодавцем визначено тісний взаємозв'язок між вчинюваним діянням, яким є зловживання владою або службовим становищем, а також використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби та завданням істотної шкоди сукупності певних благ. За допомоги такої кореляції в законодавстві визначено підвищений ступінь суспільної небезпеки такого діяння, який зумовлюється тим, що останнє

вчиняється особою, яка, фактично, є носієм прав та обов'язків, які повинні забезпечувати певну групу суспільних відносин, а не здійснювати деструктивний вплив на них. Ступінь суспільної небезпеки також зумовлений і наявністю факторів, які сприяють вчиненню

кримінального правопорушення у зв'язку із наявністю необхідних знань та вмінь, так і через внутрішні взаємозв'язки кримінального правопорушника із іншими особами, які можуть спростити реалізацію кримінально протиправного умислу.

Анотація

У статті аналізуються та узагальнюються теоретико-прикладні підходи до визначення ознак суб'єкту складу зловживання владою або службовим становищем. Визначається, що протягом останніх десяти років як кримінальне законодавство, так і окремі законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти зазнавали певних змін в частині визначення сутності та змісту феномену корупції та всіх пов'язаних із ним суспільно небезпечних діянь. Вказується, що хоча під час кваліфікації кримінального правопорушення та обрання межі покарання і враховуються виключно положення національного кримінального законодавства, в якому чітко визначено перелік осіб, які можуть вважатись суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України, недоліки у понятійно-категоріальному забезпеченні антикорупційної політики можуть мати низку ризиків, найнебезпечнішими із яких є інтенсифікація корупційних загроз. Зазначається, що відмінною ознакою суб'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України є наявність дискреції, достатньої для спроможності отримати неправомірну вигоду за виконання/невиконання певних повноважень, визначених обсягом, який передбачає його посада в інтересах третіх осіб. Основною проблемою у встановленні ознак суб'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК України є неврахування обсягу його повноважень, які можуть або були використані для досягнення мети, яка полягає в отриманні неправомірної вигоди. Диспозиція ч. 1 ст. 364 КК України має вказівку на те, що така особа намагається досягти такої мети шляхом «умисного використання службового становища всупереч інтересам служби». Отже, межі повноважень такої особи мають бути достатні для вчинення такого протиправного діяння, а отримання неправомірної вигоди повинно бути безпосередньо пов'язано із реалізацією цією особою повноважень в межах обсягу, передбаченого її посадою.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, зловживання владою, службове становище, посадові особи, суб'єкт, службові особи, професійна діяльність, кримінальне законодавство.

Arsentiev D.S. Theoretical and applied approaches to determining the signs of the subject of abuse of authority or official position

The article analyzes and summarizes the theoretical and applied approaches to determining the signs of abuse of power or official position by the subject. It is determined that during the last ten years, both criminal legislation and individual legislative and by-law normative legal acts have undergone certain changes in terms of defining the essence and content of the phenomenon of corruption and all socially dangerous acts related to it. It is indicated that although during the qualification of the criminal offense and the selection of the limits of the punishment, only the provisions of the national criminal legislation are taken into account, which clearly defines the list of persons who can be considered the subject of the criminal offense provided for in Art. 364 of the Criminal Code of Ukraine, such shortcomings in the conceptual and categorical provision of anti-corruption policy may have a number of risks, the most dangerous of which is the intensification of corruption threats. It is noted that a distinguishing feature of the subject of the criminal offense provided for in Art. 364 of the Crim-

inal Code of Ukraine is the presence of discretion sufficient for the ability to receive an undue benefit for the performance/non-performance of certain powers, determined by the scope of his position in the interests of third parties. The main problem in establishing the features of the subject of the criminal offense provided for in Art. 364 of the Criminal Code of Ukraine is disregarding the scope of his powers, which can or have been used to achieve the goal of obtaining an unlawful benefit. Provision of Part 1 of Art. 364 of the Criminal Code of Ukraine indicates that such a person tries to achieve such a goal by «deliberate use of official position contrary to the interests of the service.» Therefore, the limits of the authority of such a person must be sufficient to commit such an illegal act, and the receipt of an unlawful benefit must be directly related to the exercise of authority by this person within the scope of his position.

Key words: criminal offense, abuse of power, official position, officials, subject, officials, professional activity, criminal legislation.

Список використаних джерел:

1. Стрельцов Є.Л. «Нові» категорії спеціального суб'єкту та традиційні оцінки їх ознак. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2021/01/25/ye-streltsov-novi-kategoriyi-spetsialnogo-sub-yektu-ta-tradytsijni-otsinky-yih-oznak.pdf>
2. Кримінальний кодекс України. Закон від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Кісілюк Е.М. Службова особа як суб'єкт корупційних злочинів. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/antukoruptsia/statti/kisiliuk_em_17_07.pdf
4. Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII «Про державну службу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
5. Одинець І. Злочин «на власний розсуд». URL: <https://zib.com.ua/ua/136630.html>
6. Конвенція ООН проти корупції. Ратифікація від 18.10.2006. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text
7. Постанова Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України (5-48к13 від 23.01.2014 р.). URL: <https://oda.court.gov.ua/sud1590/pravovipoziciivsu/5-48ks13>